

Den lovløse forfatter

Essay. Hvad karakteriserer relationen mellem skriften og dens mulige betydning for verden udenfor, hvad er relationen mellem litteraturen og fællesskabet? Skrivepraksisen til den franske forfatter Maurice Blanchot bringer oss nærmere et svar, mener Alexander Carnera.

ALEXANDER CARNERA
Forfatter og skribent.

Tromanen *Mit dødsøjeblik* (1994) hører vi om en ung mand, der under anden verdenskrigs sidste dage i Frankrig kaldes ud fra sin slægts ejendom af en deling af nazister på flugt fra de allierede tropper. Nazisterne hærger og myrder på den lokale egn. Han står nu selv for tur. Dog, i sidste øjeblik afbrydes den planlagte henrettelse af geværild på en nærliggende gård.

20. juli 1944 undgik den virkelige Blanchot med nød og næppe at blive henrettet. I et brev siger den unge Blanchot (som erindret af den ældre forfatter) at han «oplevede en følelse af ekstraordinær lethed, en form for salighed (dog ikke lykke) – en suveræn jubel.» Kevin Hart skriver i sit forord til den nye engelske udgave af Blanchots politiske skrifter² at det som fra dette tidspunkt vil hjemso-

ge den unge mand er uretfærdighedens pinefulde affære. Fra 1930'erne og frem til omkring krigens udbrud arbejdede Blanchot som journalist på anti-semitiske tidsskrifter og aviser. Flere af hans artikler havde klare nationalistiske og anti-semitiske træk. Hans efterfølgende politiske kovending, som han forbliver tro resten af livet, sker i selve det øjeblik han føler uretfærdighedens fulde kraft. Da han senere skal forklare hvad der skete, understreger han igen og igen: «Der er ingen tvivl om at jeg har ændret mig. Så vidt jeg se, forandrede jeg mig under skriftens indflydelse.»³ Ikke kun viden om politiske begivenheder, men også skriften begrundede politisk forandring.

Omkring tidspunktet for denne transformation skriver Blanchot på sin store roman *Thomas den Obskure* (1941), der undersøger vor egen frem-

medhed overfor os selv. En fremmedhed der ikke er det samme som individets fremmedgørelse overfor verden, men en form for metafysisk længsel som på én gang undslipper os og driver os frem. Sent i livet siger han, i et interview omkring fatwaen udstedt mod Salman Rushdie, «at skrive er, gennem passivitet, at allerede placere sig selv før døden – en død hvis flygtighed etablerer en søgen mod det Andet [l'Autre], en relation uden relation til de andre [autrui].»⁴

DET UENDELIGE ANSVAR

Skriftens arbejde og følsomhed etablerer dels et opgør med forestillingen om et substantielt «jeg» som aldrig går forud for begivenheden, dels en opmærksomhed på den anden person der kommer til syne i den besynderlighed og fremmedhed